

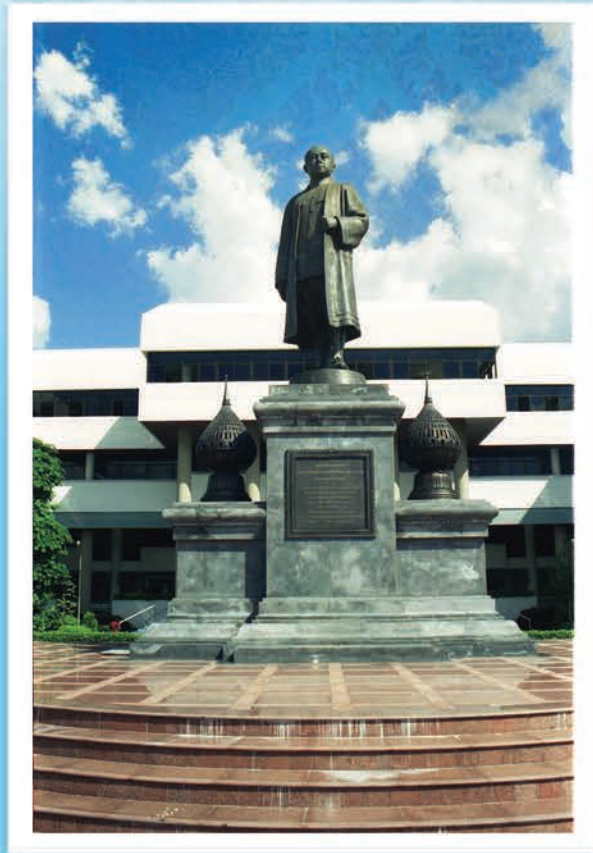
ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTER

เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓ ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓๗๖ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

มหาธีรราชานุสรณ์

องค์พระธีรราชเจ้า
ธ คือปราชญ์ผู้ลือนาม
ทรงก่อตั้งกิจลูกเสือ
การปกครองกิจการุณย์
คือ “ดุสิตธานี”
สร้างฐานอันรุ่งเรือง
อุปถัมภ์เนติบัณฑิต
ยกระดับกฎหมายไทย
เป็นศูนย์รวมวิชาชีพ
โปรดเกล้าฯ ตั้ง “สภา
วาระเบียบโรงเรียนกฎหมาย
นักกฎหมายจึงจดจำ
ยี่สิบห้าพฤศจิกายน
เนติบัณฑิตรวมดวงใจ

ผู้ผ่านเผ้าไผทสยาม
ทั่วเขตคามรำลึกคุณ
ด้วยโอบเอื้อเหล่าดรุณ
ธ หนุนสร้างแบบอย่างเมือง
เป็นที่สอนซึ่งปราดเปรื่อง
จำลองเรื่องประชาธิปไตย
ทรงค้นคิดแนวทางใหม่
ให้กำเนิด “เนติบัณฑิตยสภา”
ทรงเร่งรีบเรื่องศึกษา
นิติศึกษา” เป็นหลักนำ
ให้แพร่หลายและเลิศล้ำ
ที่ ธ ทำเพื่อผองไทย
จารึกคุณยิ่งใหญ่
เกิด ธ ไว้ไม่ลืมเลือนฯ

เนื่องจากปก

ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง*

รัชกาลที่ ๖ กับพระราชกรณียกิจด้านกฎหมาย

รัชกาลที่ ๖ คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันเสาร์ เดือนยี่ ขึ้น ๒ ค่ำ ปีมะโรง ตรงกับวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๓ เป็นพระราชโอรสพระองค์ที่ ๒๙ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จราชสมบัตินี้เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ปีจอ พุทธศักราช ๒๔๕๓ และเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ รวมพระชนมพรรษา ๔๕ พรรษา ครองราชสมบัติรวม ๑๕ ปี

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชอัจฉริยภาพและทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในหลายสาขา ทั้งด้านการเมืองการปกครอง การทหาร การศึกษา การสาธารณสุข การต่างประเทศ และที่สำคัญที่สุดคือ ด้านวรรณกรรมและอักษรศาสตร์ ได้ทรงพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วและร้อยกรองไว้นับพันเรื่อง กระทั่งทรงได้

* ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

อ่านต่อหน้า ๔

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓๗๖

สารบัญ

- ๒ มหาธีรราชานุสรณ์
- ๓ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๔ เนื่องจากปก
- ๗ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ
- ๑๑ คำพิพากษากฎกาท่าน่าสนใจ
- ๑๓ เจาะฎีกาเด่น
- ๑๕ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
- ๑๘ บทความ “อำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดในการให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ภายหลังจากกระทรวงการคลังลดสัดส่วนการถือหุ้น”
- ๒๒ มุมข่าว
- ๒๓ ข่าวเนติบัณฑิตยสภา
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ **ประธานฝ่ายอำนวยการ** นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม **รองประธานฝ่ายอำนวยการ**

- นายกฤษฏา บุญยสมิต **ฝ่ายอำนวยการ** ● นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทรพริก ● นางสาวสุภาภรณ์ ไชยปุระณะ ● นายทรงพล สุวรรณพงศ์
- นางสาวฐษา เหมเวช ● ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกิจาร ● นายเชษฐ สุขสมเกษม **กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ** นายกฤษฏา บุญยสมิต
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ** ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง ● นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ ● นายมนต์ชัย ชนินทรลีลา ● นายอำนาจ เนตยสุภา
- นายทีปกร โกมลพันธ์พร ● นางสาวสิตานันท์ ศรีวรรกร ● นายนิธินันท์ บุรณะเจริญรักษ์ ● นายนิธิพัฒน์ สิ้นเพ็ง **ฝ่ายดำเนินการ**
- นางพรรณวริน แดงอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ ไสววัฒน์ ● นางวาสนา เกตุแห่ง **กะเบียบ จัดส่ง** ● นางสาววิศรา สุขโสภี

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในข่าวเนติบัณฑิตยสภาเป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

รับการถวายพระราชสมัญญาเมื่อเสด็จสวรรคตแล้วว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พระมหากษัตริย์ผู้เป็นจอมปราชญ์) พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ในพระราชวงศ์จักรีพระองค์แรกที่ไม่มียศประจำรัชกาล แต่ได้ทรงมีการสถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กหลวง หรือ วชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบันขึ้นแทนด้วยทรงราชดำริว่า พระอารามนั้นมีมากแล้ว และการสร้างอารามในสมัยก่อนนั้นก็เพื่อบำรุงการศึกษาของเยาวชนของชาติ จึงทรงพระราชนิพนธ์ให้สร้างโรงเรียนขึ้นแทน

พ.ศ. ๒๕๒๔ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ยกย่องพระเกียรติคุณของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมในฐานะที่ทรงเป็นนักปราชญ์ นักประพันธ์ กวี และนักแต่งบทละครไว้เป็นจำนวนมาก

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอุปถัมภ์ด้วยพระราชกรณียกิจหลายด้าน อาทิ ด้านการปกครอง โปรดให้จัดตั้งกระทรวงใหม่ คือ กระทรวงมุรธาธิการ และกระทรวงพาณิชย์ ด้านการศึกษา โปรดให้ปฏิรูปการศึกษาต่อเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านศิลปวัฒนธรรมและวรรณกรรมทรงพระราชนิพนธ์งานวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ หลายเรื่อง สำหรับด้านกฎหมายทรงมีพระราชกรณียกิจที่สำคัญในสองส่วน ได้แก่ การตรากฎหมายและการส่งเสริมวิชาชีพกฎหมาย

การตรากฎหมาย

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการตรากฎหมายหลายฉบับที่สำคัญขอยกมา ๓ ฉบับ ได้แก่

๑. พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พุทธศักราช ๒๔๕๖

นับแต่โบราณมาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) คนไทยเราไม่เคยมีนามสกุลใช้มาก่อน มีเพียงชื่อเรียกเดี่ยว ๆ แถมแต่ละคนยังมีชื่อเรียกซ้ำกันอีกด้วย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) จึงพระกรุณา

โปรดเกล้าฯ ให้ตรา “พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พ.ศ. ๒๔๕๖ ขึ้น โดยออกประกาศในวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ ด้วยทรงดำริเห็นว่าคนไทยทุกคนควรมีทั้งชื่อตัวและชื่อสกุล เพื่อช่วยกำหนดตัวบุคคลให้แน่นอนกว่าการเรียกชื่อเพียงอย่างเดียว และทรงวางหลักสำคัญในการสืบสกุลไว้โดยถือเอาสายสัมพันธ์ทางบิดาผู้ให้กำเนิดแต่ฝ่ายเดียว นอกจากการจัดตั้งนามสกุลจะเป็นแนวทางหนึ่งของการจัดระเบียบสังคมตามโลกตะวันตกแล้ว ยังเป็นเครื่องเตือนใจให้เจ้าของสกุลประพฤติแต่สิ่งดีงาม เพื่อรักษาเกียรติของสกุลตลอดจนเป็นหลักของการสืบเชื้อสาย และก่อให้เกิดความเป็นหมู่คณะด้วย

กฎหมายฉบับนี้มีการประกาศและบังคับใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ เป็นต้นไป แต่มีเหตุให้เลื่อนการบังคับใช้ออกไปอีก ๒ คราว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานผู้ทำทะเบียน และผู้ที่เลือกจัดตั้งนามสกุล โดย “พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พ.ศ. ๒๔๕๖” ได้บังคับใช้เป็นกฎหมายโดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๘

เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติขนานนามสกุลแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามสกุลขึ้นเป็นครั้งแรก โดยทรงศึกษาถึงความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันของแต่ละสกุลโดยละเอียด หากทรงพบว่าบรรพบุรุษได้ทำคุณงามความดี มีวิถีสถาณะและอาชีพใด ก็ทรงแปลงคำมาจัดสรรให้ได้มงคลนามที่ไพเราะเหมาะสม

จากต้นกำเนิดกฎหมายนามสกุลในสมัยรัชกาลที่ ๖ ได้พัฒนาถึงพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ชื่อบุคคลไว้ดังนี้

(๑) ต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี

(๒) ต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่เป็นราชทินนามของตน ของบุพการีหรือผู้สืบสันดาน

(๓) ต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลพระราชทานของพระมหากษัตริย์ หรือสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

(๔) ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

(๕) มีพยัญชนะไม่เกิน ๑๐ พยัญชนะ เว้นแต่กรณีเป็นราชทินนาม

(๖) ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานชื่อสกุล ห้ามใช้คำว่า “ณ” นำหน้า ชื่อสกุล

๒. พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

กฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๖๔ เพื่อวางระเบียบการจัดการประถมศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรก ครอบคลุมโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนราษฎร์

คำว่า “โรงเรียนประถมศึกษา” หมายความว่า ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนราษฎร์

คำว่า “โรงเรียนรัฐบาล” หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งและดำรงอยู่ด้วยเงินในงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการทั้งสิ้น

คำว่า “โรงเรียนประชาบาล” หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ประชาชนอำเภอหนึ่งหรือตำบลหนึ่งตั้งและดำรงอยู่ด้วยทุนทรัพย์ของประชาชนที่เวลานั้นอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการในหมู่บ้านหนึ่งหมู่บ้านเดียวกัน หรือตำบลหนึ่งตำบลเดียวกัน จะตั้งและดำรงโรงเรียนประชาบาลอยู่มากกว่าโรงเรียนหนึ่งก็ได้ ถ้าเป็นการจำเป็น

คำว่า “โรงเรียนราษฎร์” หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่บุคคลคนเดียวหรือหลายคนรวมกันตั้งและดำรงอยู่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

มาตรา ๕ บัญญัติให้เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปี บริบูรณ์ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุได้ ๑๔ ปี บริบูรณ์ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นในบางพื้นที่

มาตรา ๗ เมื่อเด็กคนใดอายุได้ ๑๔ ปีบริบูรณ์ ยังอ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้พอสมควร ให้ขยายการบังคับออกไปจนกว่าเด็กคนนั้นจะอ่านและเขียนภาษาไทยได้ ยกเว้นเด็กที่บกพร่องทางสมอง

มาตรา ๕ และมาตรา ๗ คือการศึกษาภาคบังคับที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนด

ไว้ ๙ ปี นั้นเอง

๓. กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงพระทัยเกี่ยวกับเหตุยุ่งยากแก่งแย่งกันขึ้นในเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตลง การแก่งแย่งช่วงชิงพระราชอำนาจกันย่อมเป็นโอกาสให้บุคคลผู้มิได้ตั้งอยู่ในสัจมาปฏิบัติคิดขัดขวางต่อทางเจริญแห่งราชอาณาจักร ทั้งเป็นโอกาสให้ศัตรูทั้งภายนอกภายในได้ใจคิดประทุษร้ายต่อราชตระกูล และอิสรภาพแห่งประเทศสยาม นำความหายนะมาสู่ชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระอนุสรณ์คำนึงถึงข้อความเหล่านี้ จึงมีพระราชประสงค์ที่จะให้มีนิติธรรมกำหนดการสืบราชสันตติวงศ์ขึ้นไว้เพื่อจะได้ตัดความยุ่งยากแก่งแย่งกันภายในพระราชวงศ์ในเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทขึ้นไว้โดยแน่นอน ดังกล่าวมาแล้วข้างบนนี้

อนึ่ง ทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงสยามควรต้องทรงเป็นผู้ที่อาณาประชาราษฎร์มีความเคารพนับถือ และไว้วางใจได้โดยบริบูรณ์ทุกสถาน ฉะนั้นจึงทรงพระราชดำริว่า พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดมิชอบกพร่องสำคัญบางอย่างในพระองค์แล้ว ก็ไม่ควรให้อยู่ในเกณฑ์สืบราชสันตติวงศ์ เพราะอาจจะเป็นเหตุให้บังเกิดความไม่เรียบร้อยหรือเดือดร้อนแก่อาณาประชาราษฎร์ หรืออาจถึงแก่นำความหายนะมาสู่ราชตระกูลและราชอาณาจักรได้

สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ได้แก่ การตั้งและถอดถอนพระรัชทายาท การกำหนดลำดับชั้นผู้ควรสืบราชสันตติวงศ์ ผู้ที่ต้องยกเว้นจากการสืบราชสันตติวงศ์ กรณีที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์ การแก้กฎมณเฑียรบาลและผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการกฎมณเฑียรบาล

จากกฎหมายสำคัญ ๓ ฉบับ ที่กล่าวมานั้น มีข้อสังเกตเกี่ยวกับปี ที่นำมาใช้ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ยกเลิกการใช้รัตนโกสินทร์ศักราช (ร.ศ.) มาเป็น พุทธศักราช และพระพุทธศักราช เพื่อให้สอดคล้องกับพระพุทธศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ

การส่งเสริมวิชาชีพกฎหมาย

คือการกำหนดมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพด้านกฎหมาย อาทิ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ตำรวจ และนักกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งมีองค์กรหลักในการส่งเสริมวิชาชีพกฎหมาย ได้แก่ เนติบัณฑิตยสภา

เนติบัณฑิตยสภามีกำเนิดสืบเนื่องมาจากโรงเรียนกฎหมาย เนื่องมาแต่พระบรมราชาไชยบายแห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ประสงค์ให้ราชการยุติธรรมเป็นไปด้วยดีตามความต้องการของประเทศ โดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ (พ.ศ. ๒๔๓๔) พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ (กรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์) เป็นเสนาบดี กระทรวงยุติธรรมพระองค์แรก ประมาณ ๒ ปีต่อมาก็กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งเพื่อไปราชการทางยุโรป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงพิชิตปรีชากร เป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ในปี ร.ศ. ๑๑๓ (พ.ศ. ๒๔๓๗) แต่พระองค์ประชวรบ่อย ๆ จึงทรงลาออกจากตำแหน่ง หลังจากนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ (กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์) เป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๓๘) เมื่อจัดระเบียบงานศาลให้ดีขึ้นแล้ว พระองค์ได้สนองพระราชประสงค์ของพระราชบิดา โดยทรงจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นเมื่อ ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) และมีการสอบไล่เป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรกในปีเดียวกันนั่นเอง

ประมาณเดือนกรกฎาคมหรือสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร เป็นผู้กำกับดูแลราชการในศาลหลวงและกระทรวงยุติธรรม แต่ทรงกำกับดูแลได้เพียง ๒ หรือ ๓ เดือนก็มีเหตุโสภณคร่าอันยิ่งใหญ่แก่ชาติไทย เพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประชวรพระโรคธาตุพิการมาตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๙ ถึงวันเสาร์ที่ ๒๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๙ เวลา ๒ ยาม ๔๕

นาที เสด็จสวรรคต ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ผู้เป็นรัชทายาทสืบพระบรมราชสันตติวงศ์ ดำรงสิริราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้พระองค์ต้องปลดราชการศาลและกระทรวงยุติธรรมไปรับหน้าที่ราชการระ ต้องพรากจากผู้พิพากษาตุลาการไปในเวลา กำลังจะได้ทอดสนิทและคิดจัดวางการลงเป็นหลักฐาน เวลาที่ได้รับราชการนั้นน้อยเดือน และยังผูกใจเป็นห่วงใยอยู่เนื่อง ๆ ด้วยเห็นว่าราชการยุติธรรมเป็นพนักงานสำคัญอันหนึ่ง ซึ่งจะบำรุงรักษาบ้านเมืองให้รุ่งเรืองสมบูรณ์

เมื่อโรงเรียนกฎหมายเปิดสอนมาได้ ๑๗ ปี มีเนติบัณฑิตมากขึ้น และแยกย้ายประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย คือ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริจัดการตั้งเนติบัณฑิตยสภาเพื่อประสงค์บำรุงการศึกษาวิชากฎหมาย ทั้งการรักษาความประพฤติของทนายความให้ตั้งอยู่ในสัจธรรม ให้สาธารณชนได้อาศัยทนายความซึ่งมีความสามารถและสมควรจะเชื่อถือได้ยิ่งขึ้น

นอกจากการส่งเสริมวิชาชีพกฎหมายด้วยการกำกับดูแลความประพฤติของกฎหมายแล้ว ยังมีมาตรการสร้างความรู้ด้วยการกำหนดคุณสมบัติของ ผู้ที่จะสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาและพนักงานอัยการต้องสอบได้เป็นเนติบัณฑิตทางกฎหมาย ซึ่งได้พัฒนาการจากการสอบไล่เป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรกมาสู่รุ่นปัจจุบัน

สรุปภาพรวม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ทรงมีคุณูปการต่อวงการกฎหมายไทยอย่างอเนกอนันต์ จึงมีการสร้างพระบรมราชานุสรณ์ เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณไว้หลายแห่งทั่วประเทศ เช่น สวนลุมพินี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย และเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ โปรดให้ใช้วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน เป็นวันร่วมรำลึก แต่มีหลักฐานปรากฏการเสด็จสวรรคตของรัชกาลที่ ๖ คือ ๑.๔๕ นาฬิกาของวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘

การบังคับโทษปรับ**

ข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนตำบล น. ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับนาย ก. กรณีก่อสร้างอาคารล่วงล้ำเข้าไปในเขตคลองสาธารณะ ต. ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล น. ต่อมาพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องและศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ (๑), ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง^๑ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา

๔๐ (๓), ๔๒, ๖๖ ทวิ^๒ จำคุก ๑ ปี และปรับ ๒๕,๐๐๐ บาท และปรับจำเลยเป็นรายวันนับตั้งแต่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไปจนถึงวันที่จำเลยรื้อถอนอาคารและสิ่งปลูกสร้างออกไปในอัตราวันละ ๕๐๐ บาท กับให้จำเลยและบริวารออกไปจากที่ดินคลอง ต. ที่เกิดเหตุ โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖^๓ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐^๔ ต่อมานาย ก. ทำหนังสือ

* อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ สำนักงานอัยการสูงสุด

** ส่วนงานข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ เลขรับที่ ท.๑๖๐/๒๕๖๓

๑ ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๙ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า ...

มาตรา ๑๐๘ ทวิ นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่ที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือปรับจำทั้งปรับ ...

๒ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการดังนี้ ...

(๓) พิจารณามีคำสั่งตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒ แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้มีคำสั่งตาม (๑)

มาตรา ๔๒ ถ้าการกระทำ ตามมาตรา ๔๐ เป็นกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องได้ หรือเจ้าของอาคารมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๑ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ดำเนินการรื้อถอนอาคารนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยให้ดำเนินการรื้อถอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘ (๑๑) หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐

มาตรา ๖๖ ทวิ ผู้ใดมิได้รื้อถอนอาคารตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๔๒ โดยมิได้อยู่ในระหว่างการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินสามหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

๓ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๖ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ...

๔ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๙ ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออาศัยสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้..

มาตรา ๓๐ ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทำความผิดหรือหลายกระทำความผิด ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สองแสนบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้ ...

ขออนุญาตเช่าที่ดินดังกล่าวตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ส. และทางสำนักงานที่ดินจังหวัด ส. ได้มีหนังสือแจ้งให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบล น. ดำเนินการตามระเบียบฯ

ข้อหารื้อ

องค์การบริหารส่วนตำบล น. จึงขอหารื้อดังนี้

๑. การขออนุญาตเช่าที่ดินสาธารณะตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในขณะที่มีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดแล้วนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบล น. จะต้องดำเนินการบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลก่อนหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากปัจจุบันจำเลยซึ่งเป็นผู้ขออนุญาตยังมีได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลแต่อย่างใด

๒. การดำเนินการของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล น. ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๒๐ (๑) (ง)^๕ นั้น จะขัดหรือแย้งต่ออำนาจศาลหรือไม่ และสามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อหารื้อทั้งสองข้อเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน จึงพิจารณารวมกันว่า เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ (๑), ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๐ (๓), ๔๒, ๖๖ ทวิ จำคุก ๑ ปี และปรับ ๒๕,๐๐๐ บาท และปรับจำเลยเป็นรายวันนับตั้งแต่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไปจนถึงวันที่จำเลยรื้อถอนอาคารและสิ่งปลูกสร้างออกไปในอัตราวันละ ๕๐๐ บาท กับให้จำเลยและบริวารออกไปจากที่ดินคลอง ต. ที่เกิดเหตุ โทษจำคุกให้รื้อการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐

จึงมีผลผูกพันให้จำเลยต้องได้รับโทษและต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาไปจนกว่าจะเสร็จสิ้น ซึ่งไม่มีบทกฎหมายใดให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าพนักงานในการยกเว้นการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลในกรณีดังกล่าว ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล น. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รวมทั้งการคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๗ (๑) และ ๖๘ (๘) และมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ อีกทั้งยังได้ร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีอาญากับจำเลยซึ่งก่อสร้างอาคารล่วงล้ำเข้าไปในเขตคลองสาธารณะที่เกิดเหตุซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบจนมีการฟ้องคดีอาญาและศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลยตามฟ้อง จึงชอบที่จะดำเนินการให้จำเลยได้รับโทษและปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนและเสร็จสิ้นเสียก่อน เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับการอนุญาตให้จำเลยเช่าที่ดินที่เกิดเหตุโดยที่จำเลยยังมีได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลนั้น อาจส่งผลกระทบต่อความไม่สามารบบังคับโทษหรือบังคับให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลนั้นในภายหลัง

หมายเหตุ

๑. เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษจำเลยแล้ว จำเลยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาดังกล่าว โดยไม่อาจโต้เถียงในชั้นบังคับคดีว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดและศาลลงโทษปรับหนักเกินไป ในประเด็นนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๖/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่าคดีนี้ โจทก์ฟ้องและจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาโดยไม่มีความผิดโดยอุทธรณ์ คดีจึงถึงที่สุดต้องฟังเป็นยุติตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามฟ้อง^๖ จำเลยทั้งสองจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษา จะมาโต้เถียงในชั้นบังคับคดีว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิดและศาลชั้นต้น

^๕ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๒๐ กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ราชการจังหวัด เมื่อจังหวัดได้รับเรื่องราวจากอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และตรวจสอบแล้วเห็นว่า อำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ได้ดำเนินการถูกต้องแล้ว ให้จังหวัดดำเนินการดังนี้

(๑) ประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดังนี้ ...

ง. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะมีข้อขัดข้องประการใดบ้าง จะควรอนุญาตหรือไม่

^๖ คดีดังกล่าวศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๑, ๖๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ปรับคนละ ๒,๐๐๐ บาท จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ คงปรับคนละ ๑,๐๐๐ บาท หากจำเลยทั้งสองไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และ ๓๐ กับปรับอีกวันละ ๕๐๐ บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

ลงโทษปรับหนักเกินไปหาได้ไม่ หากศาลฟังข้ออ้างของจำเลยทั้งสองดังกล่าวจะมีผลเป็นการแก้ไขคำพิพากษาซึ่งถึงที่สุดแล้ว ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐^๗

๒. มีประเด็นพิจารณาประการต่อมาว่า ในการบังคับโทษปรับกรณีศาลมีคำพิพากษาให้ปรับรายวันด้วยนั้น มีเหตุที่จะสามารถงดค่าปรับรายวันได้หรือไม่ ประการใด ซึ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๓๖/๒๕๕๕ ดังกล่าวข้างต้น ปรากฏข้อเท็จจริงว่าต่อมาโจทก์ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลบังคับคดีปรับจำเลยทั้งสองวันละ ๕๐๐ บาท ตามคำพิพากษาจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง จำเลยทั้งสองยื่นคำคัดค้านว่า จำเลยทั้งสองได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาแล้ว จึงขอให้ยกคำร้อง ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้ว มีคำสั่งให้ยกคำร้องของโจทก์ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษากลับ ให้ยกคำสั่งศาลชั้นต้น และให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาจนกว่าจำเลยทั้งสองจะปฏิบัติให้ถูกต้อง ศาลฎีกาในคดีดังกล่าวได้วินิจฉัยในประเด็นที่จำเลยทั้งสองฎีกาโดยอ้างว่าการที่จำเลยทั้งสองยังไม่ได้ชำระค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ เป็นเพราะว่าจำเลยทั้งสองได้ยื่นฟ้องขอครอบครองทรัพย์สินที่ดินซึ่งเป็นสถานที่ซ่อมแซมห้องน้ำและห้องครัวที่เป็นมูลเหตุให้จำเลยทั้งสองถูกฟ้องคดีนี้ ซึ่งคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา หากศาลฎีกามีคำพิพากษาให้จำเลยทั้งสองชนะคดีตามศาลล่าง จำเลยทั้งสองสามารถที่จะนำคำพิพากษาไปเปลี่ยนชื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ นำไปแสดงต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อขอรับใบอนุญาตได้นั้น โดยศาลฎีกาเห็นว่าพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่มีบทบัญญัติใดให้การชำระค่าปรับรายวันสะดุดหยุดอยู่หรือให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจมีคำสั่งทุเลาหรืองดการบังคับชำระค่าปรับไว้ชั่วคราวในระหว่างที่จำเลยทั้งสองกำลังดำเนินคดีเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารอันเป็นหลักฐานในการยื่นขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ คงมีแต่เพียงบทบัญญัติที่ให้ศาลมีอำนาจสั่งทุเลาการบังคับโทษจำคุกไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๖^๘ เท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๘๒/๒๕๕๗ วินิจฉัยกรณีที่จำเลยได้ยกอาคารพิพาทให้เป็นสาธารณสมบัติเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์แล้ว ว่าจะจะเป็นเหตุที่จะงดค่าปรับรายวันของจำเลยในความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งให้

รื้อถอนอาคารได้หรือไม่ โดยศาลฎีกาวินิจฉัยว่าคดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษาให้จำเลยชำระค่าปรับรายวันในความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งให้รื้อถอนอาคาร วันละ ๑๐๐ บาท นับแต่วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไปจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งหมายความว่าจำเลยต้องชำระค่าปรับรายวันในความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งให้รื้อถอนอาคารจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๒ และ ๖๖ ทวิ วรรคสอง ดังนั้นจำเลยจึงต้องชำระค่าปรับวันละ ๑๐๐ บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรา ๔๒ กล่าวคือ จนกว่าจำเลยจะได้รื้อถอนอาคารพิพาทตามมาตรา ๔๒ แล้ว เมื่อข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รื้อถอนอาคารพิพาทแล้ว จำเลยจึงยังคงต้องชำระค่าปรับรายวันตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ต่อไปจนกว่าจะได้รื้อถอนอาคารพิพาท ที่จำเลยฎีกาอ้างว่าจำเลยได้ยกอาคารพิพาทให้เป็นสาธารณสมบัติเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์แล้วถือว่าสภาพบังคับตามคำพิพากษาเกี่ยวกับค่าปรับรายวันได้พ้นจากสภาพบังคับนั้น ศาลฎีกาเห็นว่าพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจงดการบังคับชำระค่าปรับรายวันเพราะเหตุจำเลยได้ยกอาคารพิพาทให้เป็นสาธารณสมบัติเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์แล้ว

๓. สำหรับการบังคับโทษปรับในกรณีจำเลยถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น มีประเด็นพิจารณาว่าเป็นกรณีที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ค่าปรับต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือไม่ ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๕๓๒/๒๕๕๙ ได้วินิจฉัยว่าการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับเป็นมาตรการในการบังคับตามคำพิพากษาซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการผู้ร้องที่ต้องดำเนินการบังคับคดีอาญาในส่วนการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับโดยไม่อาจถือได้ว่ารัฐหรือศาลหรือโจทก์เป็นเจ้าของหนี้ของจำเลยที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ แม้จำเลยที่ ๑ จะถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วอำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินตกแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวก็ตาม แต่การบังคับโทษปรับแก่จำเลยที่ ๑ เป็นการใช้อำนาจรัฐเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญาโดยศาลและพนักงานอัยการเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายอาญา

^๗ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๕๐ ห้ามมิให้แก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งอ่านแล้ว นอกจากแก้ถ้อยคำที่เขียนหรือพิมพ์ผิดพลาด

^๘ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๔๖ เมื่อจำเลย สามิ ภริยา ญาติของจำเลย พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุก ร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจสั่งให้ทุเลาการบังคับให้จำคุกไว้ก่อนจนกว่าเหตุอันควรทุเลาจะหมดไป ในกรณีต่อไปนี้ ...

ที่จะต้องบังคับให้จำเลยที่ ๑ ชำระค่าปรับเต็มจำนวนตามคำพิพากษาค้างที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ โดยไม่จำต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ค่าปรับต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้คัดค้านเช่นเดียวกับหนี้เงินในทางแพ่ง จึงไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ที่ผู้ร้องจะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้

๔. ส่วนการบังคับค่าปรับกรณีจำเลยเป็นนิติบุคคลนั้น มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๙/๒๕๒๑ วินิจฉัยว่า จำเลยเป็นนิติบุคคลจะกักขังจำเลยแทนค่าปรับไม่ได้ ศาลได้ยึดทรัพย์สินของจำเลยใช้ค่าปรับแต่ประการเดียว การที่จำเลยขอผ่อนชำระค่าปรับจะถือว่าจำเลยไม่ชำระค่าปรับนั้นไม่ได้ เพราะในกรณีที่จำเลยมีทรัพย์สิน ถ้าให้ออกสัจจำเลยมีเวลาหาเงินมาชำระค่าปรับได้ ก็ไม่จำเป็นต้องยึดทรัพย์สินของจำเลย การที่ศาลจะผ่อนให้จำเลยชำระค่าปรับช้าเร็วเพียงใด เป็นการใช้ดุลพินิจกำหนดให้ตามความยุติธรรมและเหมาะสมในการให้รอการบังคับไว้ยังไม่ยึดทรัพย์สินจำเลย เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ใช้คำว่า “ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ” มิได้ใช้คำว่า “ให้ยึดทรัพย์สินจำเลยใช้ค่าปรับ” ซึ่งศาลอาจดำเนินการยึดทรัพย์สินได้ภายในกำหนด ๕ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๙^๙ ตามพฤติการณ์คดีทั้งนี้ไม่ใช่เป็นการขยายระยะเวลาบังคับคดี จะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓^{๑๐} ซึ่งใช้เฉพาะในกฎหมายวิธีสบัญญัติมาใช้ในประมวลกฎหมายอาญาอันเป็นกฎหมายสารบัญญัติไม่ได้

๕. การบังคับโทษปรับกรณีจำเลยเป็นเยาวชน มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕/๒๕๖๑ (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่า มาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓^{๑๑} เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อใช้กับเด็กหรือเยาวชนที่ต้องโทษปรับ ไม่ว่าจะมิโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม โดยบัญญัติชัดเจนว่า ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ห้ามมิให้ศาลกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ให้ศาลส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกิน ๑ ปี เท่ากับเจตนารมณ์ของมาตราดังกล่าวเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบังคับคดีในการชำระค่าปรับแก่เด็กหรือเยาวชนที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับว่าให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนคือการส่งฝึกอบรมเท่านั้น หากใช้การกักขังแทนค่าปรับ หรือมุ่งบังคับในทางทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนแต่อย่างใด จึงเป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นมาตรา ๒๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

นอกจากนี้ศาลฎีกาในคดีดังกล่าวยังได้วินิจฉัยด้วยว่า เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาถึงวิธีการบังคับโทษปรับจำเลยไว้ว่าหากไม่ชำระค่าปรับ ให้ส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมแทนค่าปรับไม่เกินหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งแล้ว จึงไม่มีกรณีต้องนำมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง ที่บัญญัติให้นำมาตรา ๓๐/๑, ๓๐/๒ และ ๓๐/๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา^{๑๒} มาใช้บังคับโดยอนุโลมในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับแต่ไม่มีเงินชำระค่าปรับมาใช้แต่อย่างใด

๙ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๙๙ การยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินอายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สิน หรือกักขังไม่ได้ ...

๑๐ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๒๓ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ หรือระยะเวลาที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งอันกำหนดไว้ในกฎหมายอื่น เพื่อให้ดำเนินหรือมีให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น ...

๑๑ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๑๔๕ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่ต้องโทษปรับ ไม่ว่าจะมิโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ห้ามมิให้ศาลสั่งกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ให้ศาลส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่ต้องโทษปรับแต่ไม่มีเงินชำระค่าปรับ ให้ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐/๑, ๓๐/๒ และ ๓๐/๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ...

๑๒ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๐/๑ ในกรณีที่ศาลพิพากษาปรับ ผู้ต้องโทษปรับซึ่งมิใช่นิติบุคคลและไม่มีเงินชำระค่าปรับอาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ หรือถ้าความปรากฏแก่ศาลในขณะที่ยังพิพากษาคดีว่าผู้ต้องโทษปรับรายใดอยู่ในเกณฑ์ที่จะทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ตามมาตรา นี้ และถ้าผู้ต้องโทษปรับยินยอม ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับก็ได้ ...

มาตรา ๓๐/๒ ถ้าภายหลังจากมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๓๐/๑ แล้ว ความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าผู้ต้องโทษปรับมีเงินพอชำระค่าปรับได้ในเวลาที่ยื่นคำร้องตามมาตรา ๓๐/๑ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลจะเพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวและปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับ โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากจำนวนเงินค่าปรับก็ได้ ...

มาตรา ๓๐/๓ คำสั่งศาลตามมาตรา ๓๐/๑ และมาตรา ๓๐/๒ ให้เป็นที่สุด

ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง*

เบิกความเท็จ

คำเบิกความมีความสำคัญในการพิจารณาคดี เพราะประเทศไทยศาลยุติธรรมใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งใช้พยานหลักฐานและคำเบิกความมานำสืบต่อศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญาคำเบิกความต้องชัดเจน หรือแน่ชัดว่าจำเลยกระทำความผิดจึงจะลงโทษจำเลยได้ ดังนั้น การเบิกความเท็จย่อมเป็นผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรม โดยประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดไว้ดังนี้

มาตรา ๑๗๗ ผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำการในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ทั้งนี้ มีคำพิพากษาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเบิกความเท็จ คือ คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๓๔๖/๒๕๖๑ ดังสาระสำคัญคือ

โจทก์ฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ เวลา กลางวัน จำเลยเบิกความอันเป็นเท็จ เรื่องแบ่งทรัพย์สิน ตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๓๒/๒๕๕๖ หมายเลขแดงที่ ๑๔๘/๒๕๕๗ ของศาลชั้นต้น โดยจำเลยเบิกความเป็นพยาน นางสาว พ. ด้วยข้อความว่ากิจการของนางสาว พ. จำเลยช่วยในการทำบัญชี เก็บเงินกู้ ส่วนกิจการขายเสื้อผ้าผ้านั้น เคยพานางสาว พ. ไปซื้อเสื้อผ้าที่ตลาดโบ๊เบ๊ กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา

จำเลยไม่ทราบว่าเป็นทำธุรกิจขายเสื้อผ้าผ้านั้นทำร่วมกับผู้ใด และจำเลยเบิกความต่อไปอีกว่า กลางปี ๒๕๕๔ หลังจากมีเรื่องทำร้ายร่างกายกันนั้น พนักงานของนางสาว พ. มีเรื่องจนถูกดำเนินคดี นางสาว พ. ให้โจทก์

มาช่วยเหลือในการประกันตัว เนื่องจาก นางสาว พ. ไม่ทราบเรื่องกฎหมาย จำเลยไม่ทราบเรื่องที่โจทก์ไปประกันตัวพนักงาน เพียงแต่เล่าให้ฟังเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าจำเลยทราบเรื่องที่โจทก์ประกันตัวพนักงานเก็บเงินกู้เพราะจำเลยในคดีขอให้โจทก์มาช่วยเพราะนางสาว พ. กับจำเลยไม่รู้เรื่องกฎหมายอันเป็นความเท็จและเป็นข้อสำคัญในคดี ทำให้ศาลชั้นต้นหลงเชื่อและพิพากษาว่าโจทก์ไม่ได้มีส่วนร่วมในธุรกิจปล่อยเงินกู้ของจำเลยในคดี ความจริงโจทก์ได้ร่วมลงทุนในธุรกิจปล่อยเงินกู้กับ นางสาว พ. มาตลอด ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗

ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่าคดีมีมูลให้ประทับฟ้อง

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗ วรรคแรก จำคุก ๒ ปี

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์ โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ความไม่ได้เถียงกันในชั้นฎีกา รับฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ เวลา กลางวัน จำเลยเบิกความเป็นพยานในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๓๒/๒๕๕๖ หมายเลขแดงที่ ๑๔๘/๒๕๕๗ ของศาลชั้นต้น เรื่องขอแบ่งทรัพย์สินสำหรับกิจการของนางสาว พ. นั้น จำเลยช่วยในการทำบัญชีเก็บเงินกู้ ส่วนกิจการขายเสื้อผ้าผ้านั้น เคยพานางสาว พ. ไปซื้อเสื้อผ้าที่ตลาดโบ๊เบ๊ กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา จำเลยไม่ทราบว่าเป็นนางสาว พ. ทำธุรกิจขายเสื้อผ้าผ้านั้นทำร่วมกับผู้ใด โดยจำเลยพักอยู่ที่ร้าน ในการไป

* ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

กรุงเทพมหานครซื้อเสื้อผ้านั้น จำเลยเท่านั้นที่พาไป ส่วนที่จังหวัดอื่นไม่ใช่จำเลยโดยอาจเป็นเพื่อนของ จำเลย ซึ่งเป็นความเท็จ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าเป็น คำเบิกความเท็จ แต่เมื่อไม่ปรากฏศาลได้หยิบยกเอา คำเบิกความเท็จของจำเลยมาวินิจฉัย คงหยิบยกเฉพาะ คำเบิกความของจำเลยในคดีมาวินิจฉัยพร้อมพยาน หลักฐานอื่น คำเบิกความเท็จของจำเลยในการพิจารณา คดีต่อศาลในคดีดังกล่าว ไม่เป็นข้อสำคัญในคดี จึงไม่ เป็นความผิด โจทก์ไม่ได้อุทธรณ์ว่า คำเบิกความ ดังกล่าวเป็นข้อสำคัญในคดีแต่ยื่นคำแก้อุทธรณ์ว่าเป็น คำเบิกความเท็จและเป็นข้อสำคัญในคดี ส่วนจำเลย อุทธรณ์ว่าคำเบิกความดังกล่าวไม่เป็นคำเบิกความเท็จ และไม่เป็นข้อสำคัญในคดี เห็นว่า เมื่อศาลชั้นต้น วินิจฉัยว่าจำเลยไม่มีความผิดฐานเบิกความเท็จเกี่ยวกับ คำเบิกความดังกล่าว หากโจทก์ไม่เห็นพ้องด้วย โจทก์ ต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ การที่โจทก์ไม่ใช้สิทธิอุทธรณ์แต่แก้ อุทธรณ์ว่าเป็นคำเบิกความเท็จและเป็นข้อสำคัญในคดี ซึ่งหากศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เห็นว่าเป็นคำเบิกความเท็จ และเป็นข้อสำคัญในคดีแล้ว ต้องลงโทษจำเลยในความ ผิดฐานเบิกความเท็จเกี่ยวกับคำเบิกความดังกล่าว กรณี ย่อมเป็นการขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เปลี่ยนแปลงผล ของคำพิพากษาศาลชั้นต้น ซึ่งโจทก์ต้องกระทำโดยยื่น เป็นคำฟ้องอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น เมื่อศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า คำเบิกความดังกล่าวไม่เป็น ข้อสำคัญในคดี จึงไม่มีความผิดโจทก์ไม่อุทธรณ์ แม้จำเลยอุทธรณ์ว่า ไม่เป็นคำเบิกความเท็จและเป็นข้อ สำคัญในคดี แต่หากศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เห็นว่าเป็น คำเบิกความเท็จและเป็นข้อสำคัญในคดี ศาลอุทธรณ์ ภาค ๔ ก็ลงโทษจำเลยไม่ได้เพราะโจทก์ไม่ได้อุทธรณ์ ดังวินิจฉัยไว้ข้างต้น การกระทำความผิดเกี่ยวกับคำเบิก ความนั้นจึงยุติไปตามพิพากษาศาลชั้นต้นเช่นกัน มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ข้อเดียวว่า คำเบิกความของจำเลยตามฟ้อง เป็นข้อสำคัญในคดี หรือไม่เห็นว่า ความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗ นั้น ข้อความเท็จที่ได้เบิก ความต่อศาลในการพิจารณาคดีจะต้องเป็นข้อสำคัญใน

คดี ซึ่งหมายถึงต้องเป็นข้อสำคัญในคดีอย่างแท้จริงถึง ขนาดมีผลทำให้แพ้ชนะคดีกันได้โดยอาศัยคำเบิกความ อันเป็นเท็จเท่านั้น แต่ตามคดีแพ่งหมายเลขแดง ที่ ๑๔๘/๒๕๕๗ ของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า โจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าโจทก์เป็นผู้ร่วมทำธุรกิจกับ จำเลยตั้งแต่จำหน่ายเสื้อผ้า ร้านเสริมความงาม และ ธุรกิจให้กู้ยืมเงิน โจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบให้เห็นดังที่ กล่าวอ้าง แต่โจทก์กลับเบิกความลอย ๆ โดยไม่มีพยาน หลักฐานอื่นใดมานำสืบสนับสนุน ทั้งจำเลยยังยืนยันว่า เงินที่นำมาลงทุนนั้นเป็นเงินของจำเลยเอง นอกจากนี้ มิได้นำคำเบิกความของจำเลยที่ว่าส่วนกิจการขาย เสื้อผ้านั้น เคยพานางสาว พ. ไปซื้อเสื้อผ้าที่ตลาดโบ๊เบ๊ กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา มาเป็น ข้อวินิจฉัยให้มีผลเป็นการแพ้ชนะกับข้อความที่จำเลย เบิกความดังกล่าว จึงไม่ใช่ข้อสำคัญในคดี ไม่อาจลงโทษ จำเลยในความผิดฐานเบิกความเท็จได้ที่ศาลอุทธรณ์ ภาค ๔ พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผลฎีกา ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาล อุทธรณ์ภาค ๔ ให้ยกฟ้องโจทก์

ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้

การเบิกความเท็จเกิดขึ้นได้ทั้งคดีแพ่งและคดี อาญา แต่โทษของการกระทำความผิด บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗

ข้อความเท็จที่ได้เบิกความต่อศาลในการพิจารณาคดีจะต้องเป็นข้อสำคัญในคดี ซึ่งหมายถึงต้องเป็น ข้อสำคัญในคดีอย่างแท้จริงถึงขนาดมีผลทำให้แพ้ชนะ คดีกันได้โดยอาศัยคำเบิกความอันเป็นเท็จ

คดีนี้ศาลชั้นต้นเพียงแต่นำคำเบิกความของจำเลย มารับฟังประกอบข้อวินิจฉัยที่ว่าโจทก์ไม่มีพยานหลัก ฐานมานำสืบกับคำเบิกความตอบคำถามค้านทนาย จำเลยของโจทก์เท่านั้น แล้ววินิจฉัยถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ มาเป็นข้อวินิจฉัยให้มีผลเป็นการแพ้ชนะกัน ข้อความ ที่จำเลยเบิกความจึงไม่ใช่ข้อสำคัญในคดี จำเลยไม่มี ความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗

เปิด...ฎีกาเด่น

รังลิชัย บรรณกจิวิจารณ์*
มนต์ชัย ชนินทรลีลา**
สุรพัฒน์ อมัตริตัน***

พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเรียกให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ เฉพาะต้นเงินไม่รวมดอกเบี้ย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๔/๒๕๕๘ พนักงานอัยการคดีศาลแขวงสงขลา โจทก์
บริษัท พ. โจทก์ร่วม
นาย ฎ. จำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง, ๑๙๕ วรรคสอง, ๒๒๕

ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของเงิน ๙๔๓,๖๐๖ บาท ไม่ใช่ทรัพย์สินหรือราคาที่โจทก์ร่วมสูญเสียไป เนื่องจากการกระทำผิด แต่เป็นค่าเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการทำความผิดของจำเลย เมื่อโจทก์ร่วมมิได้ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนดอกเบี้ยดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์ร่วมจึงเป็นการพิพากษาเกินคำขอ เป็นการมิชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัย และแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ (วาสนา หงส์เจริญ - ชัยยุทธ ศรีจันทน์ - ปิยกุล บุญเพิ่ม)

ข้อสังเกต การฟ้องคดีอาญาที่พนักงานอัยการ เป็นโจทก์จะขอให้ศาลบังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนของดอกเบี้ยด้วยได้หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจากการเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ กำหนดไว้กล่าวคือพนักงานอัยการจะเรียกได้แต่ทรัพย์สินหรือราคาของผู้เสียหายได้สูญเสียไปเนื่องจากการทำความผิด ๙ ฐาน คือ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ฉ้อโกง ยกยอก และรับของโจร โดยทรัพย์สินหรือราคาของผู้เสียหาย

เสียไปนั้นต้องเกิดขึ้นจากการทำความผิดดังกล่าว โดยตรงเมื่อดอกเบี้ยไม่ใช่ทรัพย์สินหรือราคาของผู้เสียหาย สูญเสียไปโดยตรงจากการทำความผิด ๙ ฐาน และไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๔/๑ พนักงานอัยการจึงไม่มีสิทธิ์ขอดอกเบี้ยแทนผู้เสียหาย หากพนักงานอัยการได้มีคำขอท้ายฟ้องบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนของดอกเบี้ย และศาลได้พิพากษาไปตามคำขอนั้นย่อมเป็นการไม่ชอบ กรณีตามข้อสังเกตดังกล่าวมีคำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นตัวอย่างในการศึกษา

* ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

** ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑

*** นิติกรศาลอุทธรณ์ภาค ๑

อย่างไรก็ตาม แม้คำพิพากษาของศาลฎีกาข้างต้นจะวินิจฉัยไปในทำนองที่ว่า พนักงานอัยการไม่มีสิทธิ์ฟ้องบังคับจำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนในส่วนของดอกเบี้ยว แต่หากการกระทำความผิดของจำเลยนั้นเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนแล้ว ตาม พ.ร.ก. การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๙ ก็ได้บัญญัติเปิดช่องให้พนักงานอัยการมีอำนาจตั้งเงินคืนให้แก่ผู้เสียหาย และจะเรียกผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่ผู้เสียหายด้วยก็ได้ คำว่า “ผลประโยชน์ตอบแทน” ในความในมาตรานี้ก็คือค่าสินไหมทดแทนในส่วนของดอกเบี้ยวนั่นเอง ดังที่มีคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ ๑๐๓๓๐/๒๕๕๗ ได้ตัดสินให้พนักงานอัยการขอให้จำเลยชดใช้ดอกเบี้ยวได้

พ.ร.ก. การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๔, ๕, ๑๒

แม้พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบรับฟังได้เพียงว่า จำเลยพูดหลอกลวงชักชวน ป. ผู้เสียหายที่ ๕ เพียงคนเดียวให้เข้าร่วมลงทุน ส่วนผู้เสียหายอื่นถูกผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นพูดหลอกลวงชักชวนให้เข้าร่วมลงทุน แต่ความผิดฐานเป็นตัวการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนองค์ประกอบสำคัญคือ มีผู้ร่วมกระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และความผิดฐานเป็นตัวการร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้กระทำความผิด

ตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันโฆษณา หรือประกาศต่อประชาชนหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปในการกู้ยืมเงิน ผู้ร่วมกระทำความผิดอาจกระทำการในลักษณะแบ่งงานกันทำไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องกระทำต่อผู้เสียหายแต่ ละคนด้วยตนเอง เพียงจำเลยกระทำการดังกล่าวต่อผู้เสียหายที่ ๕ โดยแนะนำตัวเองว่าเป็นผู้ช่วยผู้บริหารและเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการลงทุนพาผู้เสียหายที่ ๕ เดินชมสถานที่ซึ่งมีพนักงานมากกว่า ๓๐ คน นั่งประจำเครื่องคอมพิวเตอร์หลายเครื่องจนผู้เสียหายที่ ๕ หลงเชื่อและมอบเงินให้แก่จำเลย ส่วนผู้เสียหายที่ ๑ ถึง ๔ และที่ ๖ ถึงที่ ๑๑ ก็ถูกพวกจำเลยหลอกลวงในทำนองเดียวกัน แสดงว่าจำเลยมีเจตนาร่วมกันหลอกลวงประชาชนและกระทำต่อบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปโดยแบ่งงานกันทำกับพวกจำเลย เป็นผลให้ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดคนหลงเชื่อและมอบเงินให้แก่จำเลยกับพวกตามฟ้อง จำเลยจึงมีความผิดฐานร่วมกันเป็นตัวการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน และความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนทั้งสิบเอ็ดกระหนทางตามฟ้อง

อนึ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษากำหนดให้จำเลยต้องชดใช้ดอกเบี้ยวอัตราร้อยละ ๑๐.๕ ต่อปี ของต้นเงินที่จำเลยต้องคืนแก่ผู้เสียหายที่ ๕ ด้วยนั้นชอบแล้ว เพราะเป็นผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายและ โจทก์ระบุไว้ในคำขอท้ายฟ้อง เมื่อจำเลยมีความผิดฐานร่วมกันเป็นตัวการกระทำความผิด จำเลยต้องชดใช้ดอกเบี้ยวอัตราดังกล่าวของต้นเงินแก่ผู้เสียหายทุกคนด้วย

(จirinดี ทะวานนท์ - พรเทพ อัมพรกลิ่นแก้ว - พิสิฐสุตลาภา)

การแสดงออกทางประชาธิปไตยโดยการชุมนุม ตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘

The Right to Freedom of Public Assembly In the Context of the Public Assembly Act, B.E. 2558

ว่าที่ร้อยตรี ทินกฤต สาตรรอด*

การชุมนุมสาธารณะ เป็นการแสดงออกทางประชาธิปไตยอย่างหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในบรรดาอารยประเทศทั้งหลายว่าประชาชนย่อมมีสิทธิในการชุมนุมโดยสันติเพื่อแสดงออกต่อสังคมและนำเสนอข้อเรียกร้องใด ๆ ต่อรัฐได้ตามระบอบประชาธิปไตยสำหรับประเทศไทยได้มีการรับรองสิทธิในการชุมนุมไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยเช่นกัน โดยได้วางหลักในการชุมนุมว่า *“A person shall enjoy the liberty to assemble peacefully and without arms.”* *“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ”* ทั้งนี้ได้มีการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิในการชุมนุมเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และสิทธิหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ (Public Assembly Act, B.E. 2558)

หากกล่าวถึงกรณีที่มีบุคคลมารวมตัวกัน หลายคนมักจะนึกถึงคำว่า Meeting ซึ่งแปลว่า การประชุม *“a group of people who have met for a particular purpose”* อันเป็นกรณีที่ บุคคลมาพบกัน โดยมีจุดประสงค์ร่วมกัน แตกต่างจากคำว่า *“ชุมนุม”* ซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า Assembly *“a group of people, especially one that meets regularly for a particular purpose”* โดยเป็นกรณีที่กลุ่มคนมาเข้าร่วมกันเพื่อจุดประสงค์ร่วมกันบางประการ จะเห็นได้ว่าคำว่า Assembly ให้ความหมายถึงจำนวน

คนที่มากกว่า โดยเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนจากหลายกลุ่ม ดังนั้นคำนี้จึงมักใช้กับการประชุมใหญ่ที่เป็น การชุมนุมระหว่างกลุ่มคนจากหลายกลุ่ม เช่น National assembly แปลว่า *“รัฐสภา”* อันเป็นการชุมนุมกันของกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมาจากหลายพรรคการเมือง เป็นต้น

พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้นิยามของคำว่า การชุมนุมสาธารณะ ไว้ในมาตรา ๔ ว่า *“Public assembly” means an assembly of individuals in public place so as to express their common petition, support, opposition or opinion on any matter to the public and any individual is able to attend such assembly freely irrespective of whether such assembly composing of public procession or marching* *“การชุมนุมสาธารณะ” หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่*

ตามนิยามในมาตรานี้จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์หลักของการชุมนุมประการแรกคือ *“express their common petition”* คำว่า express แปลว่า แสดงออก

* อัยการผู้ช่วย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่ง ๒ , นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัยขอนแก่น, เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ ๖๒, Master of Laws in Intellectual Property Law, Master of Laws in Tax Law (merit), Queen Mary University of London

(ทางความคิดหรือความรู้สึก), common แปลว่า ร่วมกัน, petition แปลว่า การร้องเรียนหรือการร้องทุกข์ โดยรวมจึงหมายถึงการ **เรียกร้อง** ประการที่สองคือ **สนับสนุน** “support” ประการที่สามคือ **คัดค้าน** “opposition” และประการสุดท้ายคือ **แสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป** “(express) opinion on any matter to the public”

บุคคลสำคัญสองฝ่ายที่เป็นผู้ขับเคลื่อนการชุมนุม ได้แก่

๑. ผู้จัดการชุมนุม “Promoter” คำนี้เป็นที่คุ้นหูและถูกใช้ทับศัพท์จนเป็นคำสามัญวงการมวย หากกล่าวถึง “โปรโมเตอร์” ทุกคนย่อมเข้าใจว่าหมายถึงผู้จัดการแข่งขันมวย ซึ่งโดยความหมายที่แท้จริงแล้วคำว่า promoter นี้หมายถึง ผู้สนับสนุน, ผู้ก่อการ, หรือผู้จัดตั้งนั่นเอง โดยในมาตรา ๔ ให้นิยามว่าผู้จัดการชุมนุม หมายถึง “a person who causes to have public assembly, and includes a person who desires to promote public assembly and a person who actively encourages or begs another to attend public assembly by expressing or behaving any act to convince another that he is an promoter or co-promoter of that assembly” ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะ และให้หมายความรวมถึงผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งเชิญชวนหรือนัดให้ผู้อื่นมาเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะโดยแสดงออกหรือมีพฤติการณ์ทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น

๒. ผู้ชุมนุม “Participant” คำนี้มาจากคำกริยาว่า participate แปลว่า มีส่วน, เข้าร่วม, เกี่ยวข้อง เมื่อเป็นคำนาม “participant” ที่หมายถึงคนจึงแปลว่า ผู้เข้าร่วม ซึ่งตามมาตรา ๔ ให้นิยามว่า “Participant” includes a promoter and a person participating public assembly irrespective of whether such person attends

public assembly upon an encouragement or begging of the promoter” ผู้ชุมนุม หมายความว่า รวมถึง ผู้จัดการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุม สาธารณะไม่ว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะนั้นตาม คำเชิญชวนหรือการนัดของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

อย่างไรก็ตาม แม้การชุมนุมจะเป็นสิทธิ แต่กฎหมายก็ได้กำหนดหน้าที่ของผู้จัดการและผู้ชุมนุมไว้ด้วย โดยหน้าที่ของ**ผู้จัดการชุมนุม**ที่สำคัญตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕ ได้แก่

“overseeing and supervising public assembly to be in peaceful manner and without arms within the scope of the rights and liberties under the Constitution” ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบ และปราศจากอาวุธภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

“overseeing and supervising public assembly from being obstacle of the public in using of public place immoderately, and overseeing and supervising the participant to act in compliance with section 16” ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะไม่ให้เกิดการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อผู้ชุมนุมปฏิบัติตามมาตรา ๑๖

ถ้อยคำที่หมายถึงการดูแลรับผิดชอบมีหลายคำ ซึ่งแต่ละคำแฝงนัยของความเข้มงวดต่างกัน คำว่า **oversee** แปลว่า “to watch or organize a job or an activity to make certain that it is being done correctly” คือเฝ้าดูหรือจัดการงานหรือกิจกรรมใดให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ส่วนคำว่า **supervise** แปลว่า “to watch a person or activity to make certain that everything is done correctly, safely” คือกำกับดูแลให้บุคคลกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

หรือปลอดภัย จากถ้อยคำจะเห็นได้ว่าผู้จัดการชุมนุม มีหน้าที่เพียงดูแลการชุมนุมให้เรียบร้อยเท่านั้น จึงไม่ได้ควบคุม สั่งการ หรือบงการ อย่างเช่นคำว่า **control** ที่หมายถึง “to order, limit, rule someone or something” แต่อย่างไร

ฝ่ายผู้ชุมนุมเองก็มีหน้าที่ตามกฎหมายเช่นเดียวกัน โดยมีหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ ที่สำคัญหลายประการ เช่น “not being obstructed the public from using of the public place where the public assembly is held or causing unreasonable inconvenience to any person” ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นที่ชุมนุมหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามเหตุอันควร (คำว่า “unreasonable inconvenience” หากแปลตรงตัวอาจแปลได้ว่า “ความไม่สะดวกที่ไม่สมเหตุสมผล” ซึ่งเมื่อขัดเกลาให้เป็นภาษากฎหมายที่สละสลวยแล้วก็คือ “ได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามเหตุอันควร” นั่นเอง)

“not taking any weapon, firework, replica gun or anything that may be used as weapon into the place where public assembly held irrespective of whether he is licensed to bare such thing” ไม่พาอาวุธ ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธ ปืน หรือสิ่งที่จะนำมาใช้ได้อย่างอาวุธ เข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีสิ่งนั้นติดตัวหรือไม่ (คำว่า replica แปลว่าของเทียม สิ่งเทียม หลายคนอาจเคย

เห็นคำนี้ในโฆษณาขายสินค้าปลอมต่าง ๆ คำว่า replica gun จึงหมายถึงปืนปลอม หรือสิ่งเทียมอาวุธ ปืน ส่วนคำว่า license แปลว่า การอนุญาต หรือใบอนุญาต เมื่อเติม ed เป็น licensed จึงแปลว่า **ได้รับอนุญาต**)

“not trespassing of, or damaging, destroying or causing unusable of, property of other persons” ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้ใช้การไม่ได้ตามปกติซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น

“not placing any person in the state of fear of injury to his life, body, property or liberty” ไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ

“not committing any act of violence or threatening to cause injury to other participants or any other person” ไม่ใช่กำลังประทุษร้ายหรือขู่เชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ จะเห็นได้ว่าการชุมนุมเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่พลเมืองพึงมี แต่อย่างไรก็ตามหัวใจของการชุมนุมตามระบอบประชาธิปไตยนอกจากเสรีภาพในการแสดงออกแล้ว การชุมนุมจะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายสงบสันติ ปราศอาวุธ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่ทุกฝ่ายพึงมีด้วยกัน

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดในการให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ภายหลังจากกระบวนการคลังลดสัดส่วนการถือหุ้น

ชาติ ชัยเดชสุริยะ*

ภายหลังจากกระบวนการคลังได้ลดสัดส่วนการถือหุ้นของกระทรวงการคลังในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จนเหลือไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีปัญหาว่า สำนักงานอัยการสูงสุดยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) หรือไม่ นั้น มีประเด็นพิจารณาโดยลำดับดังนี้

๑. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดในการให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๓^๑ จำแนกได้ดังนี้

(๑) สำนักงานอัยการสูงสุด มีอำนาจและหน้าที่ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ

(๒) สำนักงานอัยการสูงสุด มีอำนาจและหน้าที่ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่นิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่

ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร

โดยที่คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ หมายความว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นใดที่ดำเนินกิจการของรัฐ”

เป็นที่เข้าใจได้ว่า บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่นอย่างแน่นอน และไม่ใช่องค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติองค์กรมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ คงมีประเด็นพิจารณาว่า บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นใดที่ดำเนินกิจการของรัฐ หรือนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นหรือไม่ ซึ่งจะพิจารณาไปโดยลำดับ

* รองอธิบดีอัยการ สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุด

^๑ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๓ บัญญัติว่า “สำนักงานอัยการสูงสุด ... มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย ...

(๒) ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ

(๓) ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่นิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร ...”

อนึ่ง มีกฎหมายและหลักเกณฑ์อื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดในการตรวจร่างสัญญาให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ เช่น พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ มาตรา ๙๗, พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖, มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๕ แจ้งโดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๑๓๘ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๓๕ เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา เป็นต้น แต่ด้วยข้อจำกัดเกี่ยวกับความยาวของบทความ จึงเลือกกล่าวถึงเฉพาะกรณีตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๓ ซึ่งเป็นบทกฎหมายหลักในเรื่องนี้

๒. ปัญหาว่า จะนำจำนวนหุ้นที่กองทุนรวม วายุกักษ์^๒ มีในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มาคำนวณรวมกับจำนวนหุ้นที่กระทรวงการคลังมี ในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อพิจารณา ความเป็นรัฐวิสาหกิจของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้หรือไม่ มีข้อพิจารณา ดังนี้

ตามพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงาน อัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ มิได้มีคำนิยามของ คำว่า “รัฐวิสาหกิจ” จึงต้องพิจารณาเทียบเคียงกับ กฎหมายอื่น ซึ่งกฎหมายที่มีการอ้างอิงถึงโดยมาก ในกรณีนี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑^๓ โดยที่เดิม ก่อนที่กระทรวงการคลัง จะลดสัดส่วนการถือหุ้นของกระทรวงการคลังใน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) นั้น บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจตามนัย พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ ประเภทบริษัทมหาชนจำกัด ที่ส่วนราชการและ/หรือ รัฐวิสาหกิจมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละ ๕๐ ดังนั้น เมื่อกระทรวงการคลังได้ลดสัดส่วนการถือหุ้นของ กระทรวงการคลังในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จนมีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๕๐^๔ โดยได้จำหน่ายหุ้น จำนวนหนึ่งให้แก่กองทุนรวมวายุกักษ์ ซึ่งแน่นอนว่า กองทุนรวมวายุกักษ์ไม่ใช่ส่วนราชการ จึงคงมีประเด็น

พิจารณาว่ากองทุนรวมวายุกักษ์เป็นรัฐวิสาหกิจหรือไม่ พิจารณาจากคำนิยามของคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ ซึ่งแยกได้เป็น ๓ ประเภท กล่าวคือ

(๑) องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งองค์การของรัฐบาล กิจการของรัฐซึ่งมีกฎหมาย จัดตั้งขึ้น และหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ซึ่งจำแนกได้เป็น ๓ ประเภทย่อย คือ

ประเภทที่ ๑ องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่า ด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล ซึ่งได้แก่ องค์การ ที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามพระราช บัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ เช่น องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนสัตว์ แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๓, องค์การอุตสาหกรรม ป่าไม้ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การ อุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้น เห็นได้ว่า กองทุนรวมวายุกักษ์ไม่เข้าลักษณะของประเภทที่ ๑ ดังกล่าว

ประเภทที่ ๒ กิจการของรัฐซึ่งมีกฎหมาย จัดตั้งขึ้น ซึ่งได้แก่ กิจการของรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย ระดับพระราชบัญญัติ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่าย

^๒ กองทุนรวมวายุกักษ์มีที่มาจากในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ได้มีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังดำเนินการจัดตั้ง กองทุนรวมเพื่อพัฒนาการลงทุนแบบบูรณาการเรียกชื่อว่า “กองทุนรวมวายุกักษ์” ตามกรอบและลักษณะการบริหารจัดการกองทุนรวมตามที่ กระทรวงการคลังเสนอ ต่อมามีการจดทะเบียนและเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๒๔

^๓ นอกจากพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ แล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่กำหนดคำนิยามของคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ไว้โดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔, พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๔, พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖, พระราชบัญญัติการพัฒนาการ กำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓, พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔ เป็นต้น ซึ่งคำนิยามของคำดังกล่าวตามกฎหมายแต่ละฉบับอาจมีส่วนแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดแต่ก็มีเนื้อความทำนองเดียวกัน

^๔ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ ... “รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า

(๑) องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล กิจการของรัฐซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งขึ้น หรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาล เป็นเจ้าของ

(๒) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม (๑) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

(๓) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตาม (๑) หรือ (๒) หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม (๑) และ (๒) หรือที่รัฐวิสาหกิจ ตาม (๒) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ ...”

ผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑, การรถไฟฟ้านครหลวงแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ การรถไฟฟ้านครหลวงแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้น เห็นได้ว่ากองทุนรวมวายุภักษ์ก็ไม่เข้าลักษณะ ของประเภทที่ ๒ ดังกล่าว

ประเภทที่ ๓ หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ซึ่งได้แก่ หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของทั้งหมด ซึ่งมีทั้งหน่วยงานที่เป็นนิติบุคคล เช่น การยาสูบแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้น และหน่วยงานที่ไม่เป็นนิติบุคคล เช่น โรงงานไฟ ธรรมสรพรสามิต จัดตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการ จัดตั้งโรงงานไฟ ธรรมสรพรสามิต พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น เห็นได้ว่ากองทุนรวมวายุภักษ์ก็ไม่เข้าลักษณะของ ประเภทที่ ๓ ดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งมีเหตุผลโดยเฉพาะ คือส่วนที่กระทรวงการคลังเป็นเจ้าของคือเฉพาะ “หน่วยลงทุน” ในกองทุนรวมวายุภักษ์ แต่กระทรวง การคลังไม่ได้เป็นเจ้าของกองทุนรวมวายุภักษ์ อีกทั้ง กระทรวงการคลังไม่มีอำนาจดำเนินงานของกองทุน รวมวายุภักษ์ หากแต่การดำเนินงานของกองทุนรวม วายุภักษ์อยู่ในความรับผิดชอบของบริษัทหลักทรัพย์ ผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และ ตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๒๔

(๒) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วน ราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม (๑) มีทุนรวมอยู่ด้วย เกินร้อยละห้าสิบ กองทุนรวมวายุภักษ์มิได้เป็นบริษัท จำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด จึงไม่เข้าตามคำนิยามใน ข้อนี้

(๓) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วน ราชการและรัฐวิสาหกิจตาม (๑) หรือ (๒) หรือที่ รัฐวิสาหกิจตาม (๑) และ (๒) หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม (๒) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ กองทุนรวมวายุภักษ์ มิได้เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด จึงไม่เข้า ตามคำนิยามในข้อนี้เช่นกัน

จึงสรุปได้ว่า กองทุนรวมวายุภักษ์ไม่เข้าลักษณะ ใดของคำนิยามของคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ดังกล่าว จึงไม่

เป็นรัฐวิสาหกิจ จึงไม่อาจนำเอาจำนวนหุ้นที่กองทุน รวมวายุภักษ์มีในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มาคิดคำนวณรวมกับจำนวนหุ้นของกระทรวงการคลัง ที่มีในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในการ พิจารณาประเด็นความเป็นรัฐวิสาหกิจ และเมื่อปรากฏ ว่าจำนวนหุ้นของกระทรวงการคลัง (รวมทั้งของ รัฐวิสาหกิจ-ถ้ามี) ที่มีในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) นั้น มีจำนวนรวมกันไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของ จำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จึงถือว่าบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ ตามเหตุผลทางกฎหมายดังกล่าว

๓. ปัญหาว่า บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นใด ที่ดำเนินกิจการของรัฐ หรือนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงาน ของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งขึ้น หรือไม่ มีข้อพิจารณา ดังนี้

(๑) คำว่า “หน่วยงานอื่นของรัฐ” ได้แก่ หน่วยงานที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เช่น ตามพระราช บัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ บัญญัติให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วน ราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ แขนงดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น, พระราชบัญญัติธนาคารแห่ง ประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับ ที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕) บัญญัติให้ธนาคารแห่ง ประเทศไทยเป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่า ด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น เป็นต้น บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่เข้าลักษณะดังกล่าว จึง ไม่ถือเป็นหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๒) คำว่า “หน่วยงานอื่นใดที่ดำเนินกิจการ ของรัฐ” ได้แก่ หน่วยงานในกำกับของรัฐซึ่งดำเนิน กิจการที่รัฐมีอำนาจหน้าที่ในการนั้น เช่น ตามพระราช

บัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ และมาตรา ๗ บัญญัติให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการฯ และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจฯ โดยเป็นสถานศึกษาทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง, พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๕ และมาตรา ๗ บัญญัติให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการฯ และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจฯ โดยเป็นสถานศึกษาทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เป็นต้น บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ก็ไม่เข้าลักษณะดังกล่าว จึงไม่ถือเป็นหน่วยงานอื่นใดที่ดำเนินการกิจการของรัฐ

(๓) คำว่า “นิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น” เช่น ตามพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕ บัญญัติให้จัดตั้งธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และให้เป็นนิติบุคคล และมาตรา ๗ วรรคท้าย ยังได้บัญญัติให้กระทรวงการคลังซื้อหุ้นของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยได้ตามจำนวนที่เห็นสมควร แต่จะต้องไม่เกินร้อยละสิบเก้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยจึงมิใช่หน่วยงาน

ของรัฐและมีได้ดำเนินการกิจการของรัฐ หากแต่เป็นนิติบุคคลที่ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้น เป็นต้น บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ก็ไม่เข้าลักษณะดังกล่าว จึงไม่ถือเป็นนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น

ดังนั้น ภายหลังจากกระทรวงการคลังได้ลดสัดส่วนการถือหุ้นของกระทรวงการคลังในบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) จนจำนวนหุ้นของกระทรวงการคลัง (รวมทั้งของหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ) ที่มีในบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) นั้น มีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานอัยการสูงสุดจึงไม่มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) เพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๓ (๒) (๓) ประกอบมาตรา ๔

ซึ่งข้อสรุปดังกล่าว แม้เป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วไปอยู่แล้ว แต่น่ามากกล่าวในบทความนี้เพื่อให้เห็นลำดับการพิจารณาของข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ตามสมควร^๕

^๕ อนึ่ง มีข้อสังเกตเพิ่มเติมที่อาจเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไป กล่าวคือ

ประการที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๓ (๕) บัญญัติให้สำนักงานอัยการสูงสุดมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีร้องขอ เว้นแต่การดำเนินการนั้นจะขัดต่องานในหน้าที่หรืออาจทำให้ขัดต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีกรณีดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ประการที่ ๒ บทความนี้ กล่าวถึงเฉพาะเรื่องอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดในการตรวจให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ หรือนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๓ (๒) (๓) แต่ไม่ได้กล่าวถึงการดำเนินคดีแพ่งหรือคดีปกครอง ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ ซึ่งบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ... (๓) ในคดีแพ่ง หรือคดีปกครอง มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีแทนรัฐบาล หน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาคในศาล หรือในกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการทั้งปวง กับมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ ... (๕) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือกรณีมีข้อพิพาทที่ต้องดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการที่หน่วยงานของรัฐซึ่งมิได้กล่าวใน (๓) หรือนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นเป็นคู่กรณีและมีข้อพิพาทกับรัฐบาลหรือระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับว่าต่างหรือแก่ต่างให้ก็ได้ ...” อย่างไรก็ตาม มีหลักเกณฑ์ที่คล้ายกันในบางส่วน ซึ่งอาจนำไปเทียบเคียงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

สวัสดิ์ศรีรับ สมาชิกจุฬาสารชาวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

หนังสือรวมจุฬาสารชาวเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ มีวางจำหน่ายแล้วในราคาเล่มละ ๑๒๐ บาท สามารถซื้อได้ที่ศูนย์หนังสือเนติบัณฑิตยสภา ชั้น ๑ สอภถามเพิ่มเติม โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๖

แผนกตำราและคำบรรยาย

ขยายเปิดรับจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาคสอง สมัยที่ ๗๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ผ่านระบบออนไลน์ <https://thethaibar-banyaibook.thaijobjob.com/book/index.php> ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓

- รับผิดชอบต่อตนเอง ราคาชุดละ ๑,๕๐๐ บาท
๑ ชุด (๑๖ เล่ม)
- รับทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๑๐๐ บาท (ลงทะเบียน) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)
- รับทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๗๐๐ บาท (ด่วนพิเศษ EMS) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)

หมายเหตุ : ผู้ที่เคยจองผ่านระบบออนไลน์แล้วท่านสามารถเข้าสู่ระบบได้โดยไม่ต้องลงทะเบียนใหม่
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ แผนกตำราและคำบรรยาย โทร ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๖

ขงขงเวลา
เปิดรับจองหนังสือรวมคำบรรยาย
ภาคสอง สมัยที่ 73 ปีการศึกษา 2563
จนถึง
30 ธันวาคม 2563

Link เข้าสู่ระบบออนไลน์
<https://thethaibar-banyaibook.thaijobjob.com/book/index.php>

คลิก Link หรือ Scan QR
เข้าสู่ระบบ
ดูรายละเอียดการสั่งซื้อ
และทำรายการจองออนไลน์

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

0-2887-6814 /0-2887-6801-7 ต่อ106
lectures@thethaibar.or.th
แผนกตำราและคำบรรยาย
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

การรับฟังการบรรยายความรู้ชั้นเนติบัณฑิต ภาค ๒ สมัยที่ ๗๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ นักศึกษาสามารถเข้าฟังการบรรยายผ่านระบบออนไลน์ ในช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

๑. ภาคปกติ สามารถรับฟังผ่าน

- Facebook Live ที่เพจ “บรรยายเนติบัณฑิตออนไลน์” หรือคลิกที่ <https://www.facebook.com/thaibarofficial/>
- YouTube channel “บรรยายเนติบัณฑิตออนไลน์” หรือคลิกที่ https://www.youtube.com/channel/UC2nAhj_xrJ5fumBJbQpTVng

และรับชมย้อนหลัง ผ่านทางเพจ “บรรยายเนติบัณฑิตออนไลน์” และที่ YouTube channel “บรรยายเนติบัณฑิตออนไลน์” และที่ http://203.151.85.6/video_normal/

๒. ภาคค่า (เฉพาะผู้ที่สมัครฟังคำบรรยายภาคค่า) สามารถรับฟังผ่าน

- Facebook Group “บรรยายเนติบัณฑิต ภาคค่า” ซึ่งจะต้องตอบคำถามให้ครบเพื่อยืนยันสิทธิ์การเข้ากลุ่มและรับชมย้อนหลัง ผ่านทาง Facebook Group “บรรยายเนติบัณฑิต ภาคค่า” และที่ <http://203.151.85.6> (จะแจ้ง Password เพื่อเข้าฟังย้อนหลังให้ทางอีเมลที่ได้ลงทะเบียนไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ - ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓)

* กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา

ข่าว เนติบัณฑิตยสภา

พิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันมหาธีรราชเจ้า ประจำปี ๒๕๖๓

นายวงศ์สกุล กิตติพรหมวงศ์ อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๒ เป็นประธานในพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันมหาธีรราชเจ้า ประจำปี ๒๕๖๓ ณ ห้องพระ ชั้น ๒ อาคารเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ในการนี้ กรรมการเนติบัณฑิตยสภาและพนักงานเนติบัณฑิตยสภา ร่วมพิธีฯ ด้วย

พิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันมหาธีรราชเจ้า ประจำปี ๒๕๖๓

นายวงศ์สกุล กิตติพรหมวงศ์ อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๒ พร้อมด้วย นายชาติรี สุวรรณิน เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา นายศักดิ์ดา ช่างรังษี เลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา นายประเสริฐ เสียงสุทิวังค์ รองเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา นายสมชาย จุลนิตี รองเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม ประธานสัมพันธ์ นายเอื้อน ขุนแก้ว กรรมการฝ่ายต่างประเทศ นายธานี สิงหนาท กรรมการสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ นายเดชอุดม ไกรฤทธิ์ กรรมการเนติบัณฑิตยสภา นายอรธพล ใหญ่สว่าง กรรมการเนติบัณฑิตยสภา นายสุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล กรรมการเนติบัณฑิตยสภา และหม่อมหลวงศุภกิตต์ จรูญโรจน์ กรรมการเนติบัณฑิตยสภา ร่วมวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันมหาธีรราชเจ้า ณ บริเวณลานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ หน้าอาคารเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

บรรณาธิการแกลลิ่ง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์จักรี พระผู้พระราชทานกำเนิด เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในหลายสาขา ทั้งด้านการเมือง การปกครอง การทหาร การศึกษา การสาธารณสุข การต่างประเทศ ด้านวรรณกรรมและอักษรศาสตร์ ทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญาเมื่อเสด็จสวรรคตแล้วว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” ต่อมา ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ยกย่องพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม ในฐานะที่ทรงเป็นนักปราชญ์ นักประพันธ์ กวี และนักแต่งบทละครไว้เป็นจำนวนมาก

จุฬาราชมนตรีบัณฑิตยสภา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง “รัชกาลที่ ๖ กับพระราชกรณียกิจด้านกฎหมาย” โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง กล่าวถึง พระราชกรณียกิจด้านกฎหมายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อาทิ การตรากฎหมาย และการส่งเสริมวิชาชีพกฎหมาย, บทความ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “การบังคับโทษปรับ” โดย สิตางศุ์ ตั้งศิริ กล่าวถึง องค์การบริหารส่วนตำบล น. ขอรื้อหรือกรณีการขออนุญาตเช่าที่ดินสาธารณะตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในขณะที่มีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดแล้วนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบล น. จะต้องดำเนินการบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลก่อนหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากปัจจุบันจำเลยซึ่งเป็นผู้ขออนุญาตยังมีได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลแต่อย่างไร ฯลฯ, บทความ คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “เบิกความเท็จ” โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๔๖/๒๕๖๑, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง “พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเรียกให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ เฉพาะต้นเงินไม่รวมดอกเบี้ย” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ขนิษฐสิลา และ สุรพัฒน์ อมัตริรัตน์ กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๔/๒๕๕๘ โปรดติดตาม, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “The Right to Freedom of Public Assembly In the Context of the Public Assembly Act, B.E. 2558” โดย ว่าที่ร้อยตรี ทินกฤต สาทรรอด กล่าวถึง การแสดงออกทางประชาธิปไตยโดยการชุมนุมตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ พร้อมคำศัพท์ที่น่าสนใจ, บทความเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดในการให้คำปรึกษาและตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ภายหลังจากกระทรวงการคลังลดสัดส่วนการถือหุ้น” โดยชาติ ชัยเดชสุริยะ กล่าวถึง ประเด็นพิจารณากรณีภายหลังการกระทรวงการคลังได้ลดสัดส่วนการถือหุ้นของกระทรวงการคลังในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จนเหลือไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัทฯ มีปัญหาว่า สำนักงานอัยการสูงสุดยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) หรือไม่ ปิดท้ายด้วย “มุขชาว” โดย ปรมศวรร อินทรขุมมุข

พบกันใหม่เดือนธันวาคม

กฤษฎา บุญยสมิต

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม
เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

พิมพ์ที่ : บริษัท กรุงสยาม พิมพ์ชิ่ง จำกัด

๔๓/๑๗๒ ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐